

Сурьгун 4.

Зубенский

36x5

891.99 U

U-33

Р.Д.К. / 1894

577 1748
891.99
Մ-33

ՀԱՄԱՍՓԻԻԹ

(ՀԷՔԻԱԹ)

ԳՐԵՑ

ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԲԱՅ՝ ՄԱՏԻՆԵԱՆՑ

Արատուպած «Աղբիւր» ամսագրի 1893 թ.

891.99
Մ-33

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան Ե. Գաբրիելյանի ** Тип. М. Вартанянцъ, Ганов. ул.

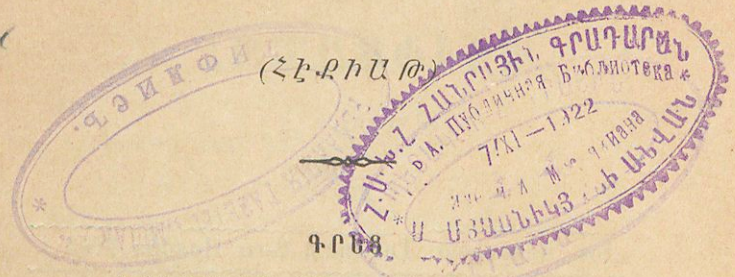
1894

«Հալի» խմբ. և գրադատ: 1747

891.990.

Ս-33 յ6

ՀԱՄԵՍՓԻԹ

1009
6767
9

ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԶԱՅ. ՄԱՏԻՆԵԱՆՑ

Արտատպած «Աղբիւր» ամսագրի 1893 թ.

2004

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան Մ. Վարդանեանի ** Тип. М. Вартамянъ, Ганов. ул.

1894

ՀԱՄԱՍՓԻԻՌ

(Հ.Է.Ք.Ի.Ա.Թ.)

I

Доз. цензурою. Тифлисъ, 8-го Ноября 1893 г.

Հին ժամանակներում գիւղական մէկ
հին տնակում ապրում էր մի չքաւոր
այրի կին իր միակ տասներկու տարե-
կան դուստր Համափիւռի հետ: Այրի կինը
իր ամուսնու մահից յետոյ ստիպուած էր
աւան նեղութիւններ քաշել իրանց ապրուստի
համար: Նա գնում էր գրացի գիւղացիների
մօտ եւ օգնում էր նրանց տնային գործե-
րում: Գիւղացիները տեսնելով խեղճ այրի
կնոջ գրութիւնը եւ նրա հաւատարիմ ծա-
ռայութիւնը, վարձատրում էին նրան իրանց
ունեցած գիւղական արգիւնքներից: Նրա աշ-

խատելու աւելի ծանր օրերը լինում էին ամառուայ եւ աշնան եղանակներին, երբ ունեւոր գիւղացու գործերը աւելի շատ էին լինում, քան թէ տարուայ միւս եղանակներին։ Ահա այսպիսի ամիսներում խեղճ այրին կարողանում էր ոչ թէ միայն իր օրական ապրուստը ձեռք բերել, այլ եւ ձմեռուան համար ապրուստի պաշար էր պատրաստում։ Համասփիւռն էլ տանը անգործ չէր մնում, նա՝ իր մօր նման աշխատասէր լինելով՝ իրանց տանը աշխատում էր, երբեմն բուրգ էր լուանում, քրքրում էր, թել էր մանում եւ գուլպաներ գործում։ Նա իր մօր բացակայութեան ժամանակ աշխատում էր նրա պատուէրները ճշտութեամբ կատարել։ Առաւօտները նրա առաջին գործը լինում էր գիւղի աղբիւրից ջուր բերելը, տան եւ սրահի աւելելը, նա մինչեւ երեկոյ աշխատում էր, պատահում էր, որ Համասփիւռը ջրի համար աղբիւրը գնալիս կամ վերագառնալիս՝ ճանապարհին փայտի մանր կտորներ էր գտնում, որ իր գոգնոցի մէջ ժողովելով, բերում էր տուն եւ իրանց սրահի մի անկիւնում դիրքում ձմեռուայ համար։ Նա այս բոլորը ա-

նում էր առանց ձանձրանալու, մանաւանդ՝ երբ տեսնում էր իր մօր կրած չարչարանքը՝ ամբողջ օրը դրացի գիւղացիների տանը արած ծանր աշխատութիւնները, եւ երբ երեկոները տուն էր վերագառնում, յոգնածութիւնից հազիւ թէ շունչ էր քաշում։ Եւ ահա այսպիսով մայրը եւ աղջիկը տարուայ այս եղանակներին շարունակ աշխատութեան մէջն էին եւ այնքան պաշարելէն էին ձեռք բերում, որ իրանց բաւականացնում էր։

Աշնան սկզբներում մէկ օր Համասփիւռի մայրը դրացի գիւղացու տունը գնաց հաց թխելու եւ երբ ճաշի ժամանակը մօտեցաւ, մայրը տուն եկաւ եւ բերեց մէկ հաց եւ մի կտոր պանիր, որ նա ստացել էր դրացի գիւղացուց։ Նա գիտէր, որ իր տանը հաց չկար ուտելու, եւ Համասփիւռը մինչեւ երեկոյ անօթի պիտի մնար, բերած հացից եւ պանրից մի փոքր մասը տուեց Համասփիւռին ուտելու, իսկ մնացածը պատուիրեց, որ ընթրիքի համար պահէ եւ զգոյշ կեանայ, որ հացը գող կատուի ճանկը չընկնի։ Եւ ապա գնաց կրկին աշխատելու, յանկարծ Համասփիւռը տեսաւ մի ծեր մուրացկան, որը՝ դառն արտասուք

Թափելով՝ Համասփիւռից ուտելիք էր խնդրում: Համասփիւռը տեսնելով նրա արտասուքը, սիրտը սկսեց մորմոքալ. ծերունու նիհար դէմքից, բոբիկ ոտներից եւ ցնցոտի հագուստից երեւում էր, որ նա օտար տեղից մի ճանապարհորդ է: Համասփիւռը վազեց եւ իսկոյն բերեց իրանց համար պահած հացի եւ պանրի կտորները ու տուեց մուրացկանին: Սա օրհնեց փոքրիկ աղջկան եւ անհետացաւ: Նրա գնալուց յետոյ Համասփիւռը ուրախ նստեց սրահի առաջ եւ սկսեց գուլպայ գործել: Նրա մանկական սիրտը ուրախութիւնով լիքն էր այն պատճառով, որ ինքը իր չքաւոր տեղովը աւելի չքաւորին կերակրեց եւ նրանից օրհնութիւն ստացաւ:

Երբ նա այս ուրախութեան մէջն էր, յանկարծ յիշեց հացի ու պանրի համար իր մօր տուած պատուէրը. արդէն նրա գալու ժամանակն էլ մօտենում էր: Համասփիւռը սկսեց մտածել թէ՛ իր մօրը հաց ու պանրի համար ի՞նչ ասէ: Նա չէր ուզում իր արած ողորմութիւնը ոչ մօրը յայտնել եւ ոչ գրացիներին, իսկ մայրը պիտի կարծէր թէ Համասփիւռի անզգուշութիւնից հաց ու պանիրը

գող կատուի բաժին են դարձել, որի համար նա նախատինք եւ յանդիմանութիւն պիտի ստանար իր մօրից: Նա իր մտքի մէջ ասում էր թէ՛ «ինչ ասեմ իմ մօրը եւ կամ ի՞նչով նրան կերակրեմ երեկոյեան»: Այս յիշելով, նա յանկարծ՝ մտածմունքի մէջ ընկաւ եւ սկսեց խիտել. գուլպան ձեռքից վայր ձգեց գետնին եւ լալով հեռացաւ տնից, գրացիներն անգամ չիմացան, թէ նա ո՞ւր փախաւ: Համասփիւռը դիմելով անտառ՝ աշխատում էր մի միջոց գտնել, որ մուրացկանի տարած հաց ու պանրի փոխարէնը ձեռք բերի եւ դրանով իր ծածուկ արած ողորմութիւնը ծածկի: Խեղճ աղջիկը շուարած էր մնացել. վազվզում էր անտառի մէջ այս եւ այն կողմերը, կարծելով թէ իրան կ'օգնեն եղներ աղածացնող գիւղացի տղաները, բայց ի զուր . . . նա այնպէս գլուխը կորցրել էր, որ իրան ծանօթ անտառից անցել էր մի այլ հեռաւոր ու անծանօթ անտառ: Նա աւելի շփոթուեց, երբ ճանապարհի հետքերը կորցրեց. արդէն երեկոյ էր եւ նա մոլորուած մնացել էր անտառի խորքում: Նա վճռեց, որ ամեն բան պատմէ իր մօրը, եթէ միայն

անճանօթ անտառից դուրս գալու հնարք
գտնի եւ իր մօր գնալուց առաջ տուն հաս-
նի։ Յանկարծ նրա աչքին մի բլրակի վրայ
կառուցած հոյակապ պալատ երեւաց՝ ընդար-
ձակ պարսպով շրջապատած, որին կից կար
նաեւ մի պարտէզ, իսկ պարտէզից դուրս
գտնուում էր մի աղբիւր, որի ջուրը թափ-
ւում էր պարտէզի համար շինած քարէ ա-
ւազանը։ Անտառի մէջ եղած պալատը պատ-
կանում էր նոյն երկրի իշխանին, որն որսի
գնալիս՝ հանգստանալու համար շինել էր
տունել։ Համասփիւռին այդ յայտնի չէր, նա
վախով ծածուկ մօտեցաւ պալատի ետեւի
կողմը եղած պարսպին եւ՝ կամաց կամաց մօ-
տենալով պարտէզին՝ աղբիւրից մի քիչ հեռու
նստեց հանգստանալու։ Նա այժմ մի փոքր
սիրտ առաւ, որ մի բարերար մարդ՝ իրան
անտառից դուրս կըհանի եւ ցոյց կըտայ ի-
րանց գիւղի ճանապարհը։

II

Համասփիւռը այսպէս մտածելիս, նրա
քունը տարաւ եւ խոր քնի մէջ մը-
տաւ։ Այդ ժամանակ արեւը իր վեր-
ջին ճառագայթներն էլ երկրից հեռացրեց.
մութը վրայ հասաւ, իսկ Համասփիւռը հան-
գիստ քնած էր պարտէզի մօտ, պարսպի
տակը, քաղցր երազներով լցուած։ Երազի մէջ
մէկը միւսից յետոյ յայտնուում են երեք ծեր,
որոնցից առաջինն ասում է Համասփիւռին.
«Մի վախենար, աղջիկս, ես քո պահպան
հրեշտակն եմ, որ քեզ մինչեւ այստեղ հաս-
ցրի եւ անվտանգ պահպանեցի, իսկ այժմ
քեզ բախտաւորացնելու ժամանակն հասել է,
բարիութեանդ համար քո ամեն մի մազը
ոսկէ թել կըգառնայ»։ Երկրորդ ծերունին էլ

տալիս է Համասփիւռին իր օրհնութիւնը եւ ասում: «Քո աշխատասիրութեան փոխարէն տալիս եմ քեզ իմ բարիքը, թող քո զգեստներդ ոսկէ թերթերի փոխուին»: Երրորդ ծերունին Համասփիւռին այս օրհնութիւնը տրւեց. «Որովհետեւ դու քո մօրդ միշտ հնազանդ աղջիկ ես եղել եւ նրա տուած խրատները միշտ լսել ես, դրա փոխարէն քեզ պարգեւում եմ, որ քո մատներդ լցուեն գեղեցիկ գոհարեայ մատանիներով»: Համասփիւռը երազի մէջ շատ ուրախացած՝ յանկարծ զարթեց եւ նայեց իր վրան եւ ի՜նչ տեսաւ . . . Ծերունիների խոստմունքները կատարուած . . . գլխի մազերը, մատանիները եւ ամբողջ զգեստը մի այնպիսի փայլմունք էին տալիս, ինչպէս արշալուսի ժամանակ արեւի երեւալը: Առաւօտ էր, բայց դեռ եւս արեւը չէր ծագել: Համասփիւռը զարմացած նայում էր իր վրայ, նա մնացել էր ապշած. եւ երբ սթափուեց, ուրախացաւ այդ բանից, բայց միեւնոյն ժամանակ մտածում էր, թէ ի՜նչ հնաբքով կարողանայ իրանց գիւղի ճանապարհը գտնել եւ անվտանգ տուն հասնել մօրը ուրախացնելու: Նա լաւ գիտէր, որ

մայրն ամբողջ գիշեր իր համար անհանգիստ պիտի լինէր, եւ ցանկանում էր շուտով հասնել տուն:

Նա այս մտածմունքի մէջ էր, երբ յանկարծ պալատի պարսպի գոններից դուրս եկաւ իշխանի ախոռապետը գեղեցիկ հագնուած, մի խումբ ձիաներով եւ մի քանի այլ ծառաներով: Նրանք ձիաներն աղբիւրն էին բերել ջուր տալու: Համասփիւռը, որ այդ աարօրինակ զգեստներով մարդկանց տեսաւ, սարսափեց եւ երկիւղից մտաւ պարտէղի ցանկի մի բացուածքի մէջ եւ թաքնուեց: Այդ միջոցին նոր ծագող արեւն իր առաջին ճառագայթը ձգեց Համասփիւռի վրայ եւ նրա զգեստներից առաջացրեց մի զօրեղ փայլ, որն եւ ընկնելով ջրով լի աւազանի մէջ՝ նոյն տեսակ փայլմունքներ առաջացրեց ջրի մակերեւոյթի վրայ: Այս անսովոր փայլմունքներից ձիաները խրտնեցին եւ նրանցից ոչ մէկը չէր ուզում ջրին մօտենալ. ծառաները շատ աշխատեցին ձիաներին ջուր տալու եւ կամ լողացնելու, չրկարողացան:

Իշխանի ախոռապետը եւ ծառաները զարմացած նայում էին աւազանի ջրին եւ

չէին կարողանում գուշակել թէ ինչ տեղից էին առաջացել այդ ջրային փայլմունքները: Նրանք կարծեցին թէ՝ սա մի հրաշք է. գնացին պալատը եւ պատմեցին իշխանին այդ բանը: Քիչ ժամանակից յետոյ իշխանն իր որսկան շներով եկաւ աւազանի մօտ: Նա խփոյն հրամայեց շներին, որ որս փնտրելու գնան: Շները պարտէզի չորս կողմը ցրուեցան. նրանցից մէկը կանգ առաւ պարտէզի ցանկի մօտ եւ, անդադար հաջելով թագնուած Համասփիւռի վրայ, իմաց արաւ իշխանին իր գտած որսի մասին: Իշխանը մօտեցաւ պարտէզի ցանկին եւ ինչ տեսաւ . . . մի հրեշտակի նման փոքր աղջիկ, որի ոսկէթել մազերը, հրաշալի մատանիները եւ ոսկէթերթ զգեստները զարմացրին իշխանին: Նա մօտեցաւ նրան քաղցր դէմքով, իսկ Համասփիւռն երկիւղից լաց եղաւ: Իշխանը նոր հասկացաւ ջրի մէջ փայլմունքներ երեւալու պատճառը. իսկոյն քաղցրութեամբ հարցրեց Համասփիւռին, թէ նա ո՞վ է: Խեղճ աղջիկը մի քիչ սիրտ առաւ եւ սկսեց պատմել իր գլխի անցքը: Իշխանը երբ լսեց Համասփիւռի պատմածները, փառք տուեց Աստծուն, եւ

իբրեւ խնամակալ հայր ասաց. «Աղջիկս, գընանք մեր պալատը, ես քեզ կը որդեգրեմ եւ դու բախտաւոր կապրես ինձ մօտ, ինչպէս իմ հարազատ զաւակ»:

Համասփիւռը, որ դեռ եւս յափշտակւած էր ծերունիներից ստացած օրհնութիւններով եւ պարգեւներով, ահա այժմ էլ մի այլ մեծ բախտի է արժանանում. նա հասկացաւ, որ իշխանից իրան հեռանալ չեն թողնում, ասաց. «Ես կը համաձայնեմ, եթէ իմ տառապեալ մօրս էլ ինձ մօտ կապրեցնես. ես առանց նրան չեմ կարող հանգիստ կեանք ունենալ, աւելի լաւ էր ինձ հայրական երդրկիս տակ մօրս հետ ապրել, ես միշտ նրա կարօտը քաշում եմ եւ գիտեմ, թէ նա ինձ համար ինչ լացի եւ սգի մէջ կլինի»:

— Բարի է քո ունեցած ցանկութիւնը, ասաց իշխանը, գնանք մեր պալատը, ես իմ մարդկանց կը հրամայեմ, որ գնան գտնեն քո մօրը եւ քեզ մօտ բերեն:

Այս ասելուց յետոյ իշխանն իր ծառաներին հրամայեց, որ որսի գնալու պատրաստութիւն տեսնեն, իսկ ինքը Համասփիւռի ձեռքից բռնած՝ տարաւ նրան պալատը: Նա

իսկոյն իր մունետիկին հրամայեց, որ երթայ անտառի շրջակայ գիւղերում յայտնէ Համասփիւռի մատին եւ երբ կըգտնէ նրա մօրը, նոյն օրն եւ եթ բերէ իր պալատը: Նրանից յետոյ իշխանն որսի գնաց, իսկ Համասփիւռին թողեց պալատումը, որ սպասէ մունետիկի վերադառնալուն եւ առանց իրան ոչ մի տեղ չըգնայ, անգամ իր մօրն էլ չըյայտնուի: Այն օրուանից արգէն անցել էր երեք օր եւ դեռ ոչ իշխանն էր որսից վերադարձել եւ ոչ էլ իշխանի ուղարկած մունետիկը:

III

Երրորդ օրը մթնով պալատի պարսպի մեծ դրան մօտ մի գեղջկուհի երեւաց ցնցոտի շորերով եւ յայտնեց դռնապանին, որ ինքն եկել է իշխանի մօտ իր խնդիրը բերանացի յայտնելու: Նրան, որովհետեւ իշխանն որսից դեռ եւս չէր վերադարձել, ուստի այդ բանը յայտնեցին Համասփիւռին: Նրա կարգադրութիւնով գեղջկուհին մնաց պալատում գտնուող աղախիճների սենեակում մինչեւ իշխանի գալը:

Համասփիւռն ուրախութիւն զգաց իր սրտի մէջ եւ ուզեց անպատճառ տեսնել նոր եկող գեղջկուհուն: Նա վայր իջաւ պալատի վերին յարկից, մտաւ աղախիճների սենեակը եւ ում տեսաւ . . . իր սիրելի մօրը, որն եկել էր իշխանից օգնութիւն խնդրելու, իր միակ դստերը, որ կորցրել էր, գտնելու համար: Համասփիւռն իսկոյն չըյայտնուեց իր մօրը, մի կողմը քաշուելով՝ նա ծածուկ լաց եղաւ եւ հեռանալով վճռեց, որ մօրը չըյայտնուի:

մինչեւ իշխանի վերադարձը: Գեղջկուհին այնպէս էր շուարուել, որ իր հարազատ Համասփիւռին չը ճանաչեց, մանաւանդ որ նա տեսնում էր իր առաջ կանգնած թանկագին զգեստով զարդարուած մի աղջիկ: Համասփիւռը փառք տուեց Աստրծուն, որ իր մօրը կարողացաւ տեսնել. նա աւելի ուրախ էր այն պատճառով, որ մինչեւ իշխանի վերադառնալն ինքը հոգս կրտանի իր մօր հանգըստութեան համար: Նա պալատի սենեակից ծածուկ դիտում էր իր մօր ամեն շարժւածքները, մանաւանդ, երբ աղախիններից մէկը նրա համար ուտելիք էր տանում: Նա տեսնում էր թէ ինչպէս իր մայրը՝ իր ձեռքերը դէպի պալատի սենեակները բարձրացնելով՝ օրհնում էր իր բարեբարութեան: Համասփիւռը շատ էր տանջուում անյայտութեան մէջ մնալու համար. նա երբեմն մտնում էր իրան ննջարանը, ծածուկ լաց էր լինում, Աստրծուց խնդրում էր, որ իշխանը շուտ գայ պալատը եւ ինքն՝ իր մօրը յայտնուելով՝ նրա քաղցր համբոյրներին արժանանայ: Խեղճ կինը չըկարողանալով դիմանալ վշտին՝ հիւանդացաւ:

Անցան օրեր. իշխանն որսից չըվերադարձաւ, մի կողմից Համասփիւռն էր հալւում մաշւում եւ իր մօր ձայնի ու քաղցր համբոյրի կարօտը քաշում, միւս կողմից հիւանդ մայրն օրերն էր համարում եւ որքան էլ իշխանն ուշանում էր, նոյնքան էլ հիւանդը վատանում էր. նա ուտել-խմելու ախորժակն էլ կորցրեց եւ՝ ուժասպառ լինելով՝ սենեակից դուրս գալ էլ չըկարողացաւ: Երբ Համասփիւռն իմացաւ իր մօր մերձիմահ վիճելը, չըհամբերեց, նա դուրս ընկաւ պալատի սենեակներից, գնաց հիւանդի ընակարանը եւ ինչ տեսաւ . . . հիւանդը՝ իր վերջին ոյժը հաւաքած մի կողքի վրայ թեքուելով՝ աչքերը ձգել էր մեծ դրան կողմը եւ իշխանի գալուն էր սպասում: Համասփիւռը չը համբերեց եւ սկսեց բարձր ձայնով լալ եւ ասել. «Մայրիկ, ես քո Համասփիւռն եմ, Աստուած ինձ մեծ բախտի արժանացրեց, դու էլ ինձ հետ բախտաւոր պիտի ապրես իշխանի պալատի մէջ, որ ինչպէս դու՝ այնպէս էլ ես էի սպասում նրա գալուն, ես չէի ուզում առանց իշխանի գիտութեան քեզ յայտնուել, բայց երբ ծանր հիւանդացար, էլ չըկարողա-

1002
1767

ցայ իշխանի գալու չհամբերել. սիրտս այժմ մորմորեում է, որ դու այդ գրութեան մէջ ես: Հիւանդին շրջագատող աղախիները եւ Համասփիւռի տաժիտը, երբ լսեցին Համասփիւռի ասածը, ապա՛ն նայում էին երբեմն հիւանդի, երբեմն Համասփիւռի վրայ: Սրանք միմեանց հետ խօսելով, գոյում էին Համասփիւռի ունեցած համբերութիւնը, իսկ մերձիմահ հիւանդը խօսելու կարողութիւն չունենալով՝ միմիայն քաղցր հայեացքներով եւ համոզյրներով էր պատասխանում իր սիրելի աղջկան. նա նշանով աղջկանից ջուր խնդրեց եւ Համասփիւռն էլ բաժակով ջուր մօտեցրեց նրա բերանին. մի քիչ ժամանակից յետոյ իր մատներով սկսեց շփել իր մօր աչքերը եւ նկատեց որ նրանք յաւիտեան փակուեցան: Համասփիւռը շատ սգաց իր մօր վրայ եւ տեսնելով, որ իշխանն ուշանում է, իր մօր թաղման համար հոգս տարաւ: Սրա ցանկութեան համաձայն՝ հանգուցեալի համար գերեզման պատրաստեցին պարտեզից դուրս այն մասում, ուր որ ինքը մի գիշեր քնել եւ երազի մէջ օրհնութիւններ ստանալով՝ բախտաւորուել էր. մօտակայ գիւղից քահանայ

հրաւիրեցին եւ անշուք թաղեցին նրան: Թաղման երրորդ օրն իշխանն որսից վերադարձաւ պալատ. նրան պատմեցին բոլորը, իսկ Համասփիւռը սգի շորերով ծունկ չոքեց իշխանի առաջ եւ լալով պատմեց իր մօր գալու, հիւանդանալու եւ մահուան մասին. նա այն էլ յայտնեց, որ ինքը սպասում էր նրա գալուն, որ նրա ներկայութեամբ յայտնուի իր տարաբախտ մօրը: Երբ իշխանը լսեց Համասփիւռի այդ խօսքերը, նրա ճակատը համբուրեց եւ ասաց. «Որովհետեւ դու քո երջանկութեան ու բախտաւորութեան օրերում չքմուցար քո մօրը եւ նրան թաղել տուիր քո բախտաւորութեան տեղը, թող այսուհետեւ քո տրտմած սիրտը մի ուրիշ բախտաւորութիւնով սփոփուի. ես նշանում եմ քեզ իմ որդու հետ եւ իմ կենդանութեան ժամանակ ձեզ եմ տալիս իմ կալածքիս կէսը, թող Աստուած օրհնէ այս նշանադրութիւնը»:

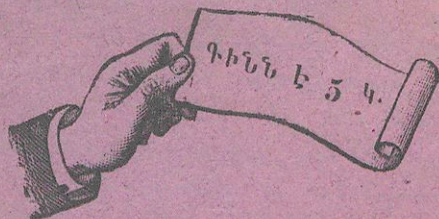
Այս ասելուց յետոյ իշխանը մարդիկ ուղարկեց իր հայրենի քաղաքը եւ կանչել տուեց իր միակ որդուն, եւ երբ նա եկաւ անտառի պալատը, իշխանը դուրս հանեց Հա-

մասփիւռին նրա առաջ, որի աջ ձեռքը տալով
իր որդու աջ ձեռքին՝ օրհնեց երկուսին, տա-
լով Համասփիւռին որդու մատանին, իսկ
Համասփիւռի բախտաւոր մատանիներից մէկն
էլ հագցրեց իր որդու մատին:

Միւս օրն եւ եթ իշխանը խնջոյք կազ-
մեց, հրախրեալներին յայտնի եղաւ Համաս-
փիւռի բարի համբաւը, եւ երբ երկու նոր
նշանուածները կատարեալ հասակն առան, իշ-
խանը նրանց պսակեց, եւ այնուհետեւ նոր
ամուսնացող զոյգերը երջանիկ էին ապրում:
Աստուած էլ օրհնեց նորապսակ զոյգերին եւ
նրանք շատ զաւակների ծնող դարձան: Հա-
մասփիւռը իր մօր գերեզմանը շքեղ մահար-
ձանով զարդարել տուեց եւ ուխտեց իր սի-
րելի մօր յիշատակն անմահացնելու համար՝ իր
համագիւղացիներին ձեռքից եկած ամեն օգ-
նութիւն հասցնել:

Վ Ե Ր Զ

Օգուտը նուիրուած է Մետեխի բանտի
գրադարանին:

Վաճառուում է Թիֆլիսի հայ գրավա-
ճառանոցներում:

0007874

20.13

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0007874

